

ADRIAN JUSUPOVIĆ

**MEDIEVAL RUS' IN POLISH RESEARCH
OF THE LAST TWENTY YEARS¹**

This paper analyses the achievements of Polish historiography in the field of medieval Rus' over the last twenty years. It begins with the presentation of studies by Andrzej Poppe done in the 21st century. The bibliography of Polish literature relating to medieval Rus' is divided into the following subsections: church, source studies including editions and translations of historiographic monuments of medieval Rus', genealogy, prosopography and terminology, topomastics and historical geography, foreign policy, cross-sectional and collective works.

Keywords: Bibliography, literature, Rus', Poland, source study, researcher

Adrian Jusupović – Professor IH PAS, the Tadeusz Manteuffel Institute of History, Polish Academy of Sciences. E-mail: ajusupovic@ihpan.edu.pl. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7734-0001>

1 *Citation: ADRIAN JUSUPOVIĆ, “Medieval Rus' in Polish Research of the Last Twenty Years”, *RussianStudiesHu* 3, no. 2 (2021): 71–88. DOI: 10.38210/RUSTUDH.2021.3.20*

In the 1990s, Poland held a very strong position in the field of research into Kievan Rus'. The voices of Polish academics specialising in the topic were widely recognized internationally. The credit for this must be given to such excellent researchers as Professor Andrzej Poppe, Professor Aleksander Gieysztor, Professor Tadeusz Wasilewski, and other, well-known scholars in various locations in the world. After they passed away, studies into Rus' territories became marginalised for many years. This state of affairs can be ascribed, in the first place, to the lack of an academic centre able to conduct coordinated studies of medieval Rus' and its contacts with Poland (there is currently no specialist in medieval Rus' at the University of Warsaw's Faculty of History, which only 25 years ago conducted research into the topic at the highest level). Secondly, there are few people with the required potential and who have established contacts with top researchers and academic centres in Belarus, Ukraine and Russia. Thirdly, in the 1990s we turned away from our eastern neighbour. The opposite tendency can be observed over the last few years, which unfortunately has also resulted in publications of a very amateur nature. Another serious obstacle is the fact that young researchers do not know Russian, let alone the Old Russian/East Slavic language (this language is being gradually eliminated even from the academic syllabus of a discipline such as Slavistics).

Although Byzantine research studies have been conducted in Poland for a long time, Old Russian studies are at an early stage of development. Andrzej Poppe², who can be referred to without any exaggeration as the most recognisable Medieval Rus' specialist worldwide, made an undeniably important contribution to this. Having retired on 30 September 1996, he continued to work part-time teaching students at the Institute of History until 2006. Given that Poppe was still working after 2000, I would like to describe the work he did in the 21st century before I move on to discuss the achievements of the younger generation of researchers. Poppe studied what can be called the auxiliary sciences of history in the widest sense, but his academic efforts were dominated by research on the development of the Church in Rus', research which brought him international recognition. He

2 For more details about Andrzej Poppe's life, see: A. JUSUPOVIĆ, "In Memoriam Professor Andrzej Poppe", *Quaestiones Mediae Aevi Novae* 24 (2019): 429-442.

studied issues of hagiography³, the history of the Church in Rus'⁴, source analysis studies⁵, palaeography⁶, epigraphy/iconography⁷, sphragistics⁸, chronology⁹, Slavic studies, the internal policy of Rus'¹⁰ and genealogy¹¹. In addition to the ones already mentioned, his most important papers include: *Christian Russia in the Making* (Aldeshot–Hampshire–Burlington, VT 2007 [Ashgate Collected Studies], pp. XIV+362) and *Studyt na Rusi. Istoki i načal'naâ istoriâ Kievo-Pečerskogo monastyra* (Kiiv 2011 [Ruthenica.Suppmentum 3], pp. 149).

I think a researcher as excellent as Andrzej Poppe is a good starting point for researchers from the younger generation. So let us start our review of the achievements of Polish historians in the field of Rus'. This

- 3 E.g., ANDRZEJ POPPE, "Il Martirio di Boris e Gleb", in *Forme della Santita russa. Atti del VIII Convegno ecumenico internazionale di spiritualita orthodoxa, Bose 21-23 Settembre 2000* (Bose–Milano: Qiqajon, 2002), 47–81; idem, *Sviatyje vencenoscy. Kak voznik kul't Borisa i Gleba*, Rodina 11–12 (2002): 92–97.
- 4 E.g., idem, "Leontii, igumen Patmoskii, kandidat v mitropolity Rusi", *Paleoslavica* 10, no. 2 (Chrysai Pylai: Essays presented to Ihor Ševčenko – Chrysai Pylai, vol. 2.) (2002): 81–90.; Idem, "Kievskii monastyr sv. Nikolaia", *International Journal of Slavistiv and Poetics* 44–45 (2002–2003): 453–462.
- 5 E.g., A. POPPE, "A. A. Shakhmatov i spornyie nachala russkogo letopisaniia, Drevniaia Rus'", *Voprosy medevistiki* 33, no. 3 (2008): 76–85.
- 6 ANDRZEJ POPPE, DANUTA POPPE, "Anna regina. Przyczynek paleograficzny (Palaeographic Monograph)", in "O rzeczach minionych" (*On Past Matters*). *Scripta rerum historicarum Annae Rutkowska-Płachcińska oblata*, (eds.) MARTA MŁYNARSKA-KALETYNOWA, JERZY KRUPPE (Warszawa: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, 2006), 239–246 (*Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej* 71); ANDRZEJ POPPE, "The Autograph of Anna of Rus', Queen of France", in *Tentorium Honorum. Essays Presented to Frank E. Sysyn on his Sixtieth Birthday*, (eds.) OLGA A. ANDRIEWSKY, ZENON E. KOHUT, SERHII PLOKHY, LARRY WOLF (Toronto: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2010), 400–406. (*Journal of Ukrainian Studies* 33–34).
- 7 E.g., ANDRZEJ POPPE, "Romanskie dveri Sofii Novgorodskoï. Itogi izucheniia", in *Georgii Karlovich Vagner – uchenyi, khudozhnik, chelovek* (Moskva: Rossiiskaia Gosudarstvennaia Biblioteka, 2006), 289–313.
- 8 ANDRZEJ POPPE, "Krushvickaia pečat' Vsevoloda Iaroslavicha", in *Material'na ta duchovna kul'tura pivdennoi Rusi. Materiali k 100-littiu vid dnia narodzhennia V. J. Dovženka [1909–1969]* (Kiiv–Chernikhiv: RusArkh), 226–229 (a new edition of the monograph : *Pieczczę ruska z Kruszwicy (Rus' Seal from Kruszwica)*, *Slavia Antiqua* 26, 1979, 121–126).
- 9 E.g., ANDRZEJ POPPE, "Pochemu venchanie Danila na korolevstvo sostoialos' v Doroguchine?", in *Tezisy mezhdunarodnoi nauchnoi konferencii Litva epokhi Mindaugas i ee sosedii: istoricheskie i kul'turnye sviazi i paralleli. 11-12 dekabria 2003* (Moskva, 2003), 43–52.
- 10 E.g., ANDRZEJ POPPE, "Gab es eine ottonische Ostpolitik, die Kiewer Rus' im Blickfeld hatte?", in *The Earliest States of Eastern Europe. 2014. Old Rus' and Medieval Europa: The Origin of States*. (ed.) TATJANA JACKSON (Moscow: Dmitriy Pozharsiy University Moscow, 2016), 379–400.
- 11 E.g., ANDRZEJ POPPE, "Gertruda-Olisava, russkaia kniagini. Peresmotr biograficheskikh dannyykh", in *Imenoslov. Istoricheskaia semantika imeni*, vol. 2 (Moskva, 2007), 205–225.

article is divided into subsections mostly corresponding to the auxiliary sciences of history. After such an introduction, the first category should be the Church in Rus', followed by source analysis studies, including historical auxiliary sciences (genealogy, prosopography, palaeography etc.) and finally the problem of foreign policy, cross-sectional and collective works.

THE CHURCH IN RUS'

After Andrzej Poppe most researchers concentrated on the western part of Rus' and the influence of the Catholic Church on Orthodox or monastic issues. We have few books on the beginning of Christianity in Rus'. Andrzej Gil cooperated with Ichor Skochylas (a Ukrainian researcher) to produce three excellent books: the first about the period to 1458¹², the second about the Vologimiro-Berestian Eparchy from the 11th to the 18th century¹³ and the last about religious jurisdiction in the Kievan metropolis from 1458 to 1795¹⁴. There is also a booklet by Artur Kijas about the baptism of Rus'¹⁵. Last year, Marcin Grala published an excellent book about bishops and rulers in the period of Cyprian, Metropolitan of Kiev (c. 1336–1406)¹⁶. Articles in this field address the following issues: Galician-Volhynian Rus' in the union plans of the Latin ("Catholic") church¹⁷, the beginning of Orthodox church organisation in West Rus'¹⁸, the missionary and evangelisation activities of the Latin

12 ANDRZEJ GIL, IHOR SKOCZYLAS, *Przed wielkim podziałem: prawosławna metropolia kijowska do 1458 roku* (Lublin-Lwów: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, Wydział Humanistyczny. Ukraiński Uniwersytet Katolicki, 2013).

13 ANDRZEJ GIL, ICHOR SKOCZYLAS, *Volodimirs'ko-Beresteis'ka Ęparkhġia XI–XVIII stolit': ġstorichnġ narisġ* (Lviv: L'vivs'koġ polġtekhnikġ, 2013).

14 ANDRZEJ GIL, IHOR SKOCZYLAS, *Koġcioġy Wschodnie w paġstwie Polsko-Litewskim w procesie przemian i adaptacja: Metropolia Kijowska w latach 1458–1795* (Lublin-Lwów: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2014).

15 ARTUR KIJAS, *Chrzest Rusi* (Poznaġ: Drukarnia i Księgarnia Œwiętego Wojciecha, 2006).

16 MARCIN GRALA, *Biskupi i wadcy Œwieccy Rusi w orbicie politycznych wpġywów Moskwy doby metropolity Cypriana* (Kraków: Księgarnia Akademicka (Historia, Hereditas, Ecclesia, vol. 9) literature by Grala herein, 2020). DOI: 10.12797/9788381383769

17 MARIAN BENDZA, "Ruġ Halicko-Włodziemska w obronie unijnych planów Koġcioġa łaciġskiego", *Rocznik Teologiczny* 46, no. 2 (2004): 149–162.

18 RADOSŁAW LIWOCH, "Przyczynek do badaġ nad poczġtkiem Cerkwi na Zachodzie Rusi", *Elpis. Czasopismo teologiczne Katedry Teologii Prawosławnej Uniwersytetu w Białymstoku* 16 (2014): 169–172. DOI: 10.15290/elpis.2014.16.20

church in Rus' (especially religious orders)¹⁹, the church policy of Vladislaus II of Opole (1326/1332–1401)²⁰, the cult of saints in Byzantine-Rus'ian religious and cultural tradition²¹ and comparative research²². At the end of this subsection of the article, I draw the reader's attention to two excellent researchers of the younger generation: Monika Kamińska (whose studies mostly refer to the borderland but who is also the author of an excellent article about Galician-Volhynian Monasteries)²³ and Zofia Brzozowska (who specialises in the theology of monarchy in Kievan Rus' promoted by Hilarion in his *Sermon on Law and Grace*)²⁴.

-
- 19 PIOTR STEFANIAK, "Klasztory mniszek dominikańskich ruskiej prowincji zakonu", *Nasza Przeszłość* 108 (2007): 305–336; ADAM MĄCZKA, "Pierwsze placówki misyjne franciszkanów na Rusi Czerwonej (XIII i XIV w.)", in *630 rocznica przybycia Franciszkanów do Sanoka. Materiały posesyjne*, (eds.) WIESŁAW BANACH, EWA KASPRZAK (Sanok: Muzeum Historyczne w Sanoku, 2008), 15–22; NORBERT MIKA, "Austria i Ruś w działalności ewangelizacyjnej polskich i węgierskich dominikanów (do 1241 roku)", in *Święty Jacek i dziedzictwo dominikańskie*, (eds.) ERWIN MATEI, ANNA POBÓG-LENARTOWICZ, MARIA ROWIŃSKA-SZCZEPANIAK (Opole: Uniwersytet Opolski, 2008), 75–87; TERESA DUNIN-WĄSOWICZ, "Kilka uwag w sprawie działalności misyjnej cystersów na Rusi w XII-XIII wieku", in *Drogami średniowiecznej Polski. Studia z dziejów osadnictwa i kultury*, (ed.) ANDRZEJ JANECZEK (Warszawa: IAiE PAN, 2011), 353–363; ERNEST SZUM, *Non nobis Domine... Działalność Zakonu Ubogich Rycerzy Chrystusa i Świętyni Salomona na pograniczu mazowieckorusko-jaćwieskim w XIII wieku* (Biała Podlaska: Jednooki Kruk, 2013); BROJER WOJCIECH, "Polska – Ruś w XI–XII wieku. Granica misyjności", in *Granica wschodnia cywilizacji zachodniej w średniowieczu*, (ed.) ZBIGNIEW DALEWSKI (Warszawa: IH PAN, 2014), 297–373; ALEKSANDER K. SITNIK, "Geneza sprowadzenia Zakonu Braci Mniejszych na Ruś Czerwoną (1460)", in *Pięćset pięćdziesiąt lat obecności oo. Bernardynów w Polsce (1453–2003)*, (eds.) WIESŁAW F. MURAWIEC, DAMIAN A. MUSKUS, KALWARIA ZEBRZYDOWSKA (Calvarianum, 2006), 123–166.
- 20 MAGDALENA WINIARSKA-WARZECHA, "Polityka kościelna Władysława Opolczyka na Rusi", in *Władysław Opolczyk jakiego nie znamy. Próba oceny w sześćsetlecie śmierci*, (ed.) ANNA POBÓG-LENARTOWICZ (Opole: Redakcja Wydawnictw WT UO, 2001), 85–89.
- 21 STANISŁAW NABYWANIEC, "Kult świętych w religijnej i kulturowej tradycji bizantyjsko-ruskiej", in *Polska, Słowacja, Europa Środkowa w XIX-XX wieku. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Ewie Orlof*, (eds.) JAN PISULIŃSKI, ELŻBIETA RĄCZA, KRZYSZTOF ŻARNA (Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski, 2011), 540–549.
- 22 E.g., ANTONI MIRONOWICZ, "Znaczenie chrztu Rusi w ewangelizacji Europy Środkowo-Wschodniej", *Latopisy Akademii Supraskiej* 4 (2013): 7–26.
- 23 MONIKA KAMIŃSKA, "Cechy obronne prawosławnych monasterów ziemi halickiej (do połowy XIV wieku)", in *Polska, Ruś i Węgry: X – XIV w.*, (eds.) DARIUSZ DĄBROWSKI, ADRIAN JUSUPOVIĆ, TERESA MARESZ (Kraków: AVALON, 2018), 257–280 (= *Monografie Pracowni Badań nad Dziejami Rusi UKW*, t. 5).
- 24 See ZOFIA BRZOZOWSKA, "U początków Świętej Rusi. Koncepcje monarchiczne metropolity kijowskiego Hilariona (XI w.) i ich związek z bizantyjską "teologią polityczną"", *Studia Wschodniostowiańskie* 14 (2014): 29–40. DOI: 10.15290/sw.2014.14.03

SOURCE STUDIES INCLUDING EDITIONS AND TRANSLATIONS OF HISTORIOGRAPHIC MONUMENTS OF MEDIEVAL RUS'

Four people have been active in producing edited publications in recent years: Zofia Brzozowska, Dariusz Dąbrowski, Adrian Jusupović and Krzysztof Pietkiewicz. The Tadeusz Manteuffel Institute of History at the Polish Academy of Sciences has created a critical edition of the Galician-Volhynian chronicle edited by Dariusz Dąbrowski and Adrian Jusupović and published within the framework of the *Monumenta Poloniae Historica* series, SN, vol. 16²⁵, Warsaw-Cracow 2017 (The Polish translation was published by the publishing house AVALON in 2017²⁶). In both volumes (the critical edition and the translation) the reader will find an introduction (about 130 pages) with analyses concerning this monument. In 2019, Adrian Jusupović published a study entitled "The Chronicle of Halych-Volhynia (The Dynastic Chronicle of the Romanovichi)" in a historical collection²⁷. This book fulfils the declaration made in the critical edition of *The Chronicle of Halych-Volhynia* – namely, that his aim was to prepare a deep analysis of the chronological and narrative strategies of this monument.²⁸ At the University of Łódź, Zofia A. Brzozowska and Ivan N. Petrov prepared an excellent edition of the *Novgorod First Chronicle*²⁹. The reader will find there not only the original text and translation (very usefully in PDF

25 *Chronica Galiciano-Voliniana. Chronica Romanoviciana*, ediderunt, praefatione notisque instruxerunt, DARIUSZ DĄBROWSKI, ADRIAN JUSUPOVIĆ, in *Monumenta Poloniae Historica*, SN, vol. XVI (Cracow-Warsaw: Polska Akademia Umiejętności, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, 2017) [open access: https://rcin.org.pl/Content/190072/WA303_223688_I12781-16_Kronika.pdf].

26 *Kronika halicko-wołyńska. Kronika Romanowiczów*, translation, introduction and commentaries by DARIUSZ DĄBROWSKI, ADRIAN JUSUPOVIĆ (Kraków-Warszawa: AVALON, 2017).

27 ADRIAN JUSUPOVIĆ, *Kronika halicko-wołyńska (Kronika Romanowiczów) w kolekcji historycznej* (Kraków: AVALON, IH PAN, 2019). A more extensive English version will be published by Brill in April 2022. Here, it is worth mentioning Mariusz Bartnicki's article: "The Halych-Volhynian Chronicle as a Source for the History of Central Eastern Europe in the 13th Century", *Quaestiones Mediae Aevi Novae* 13 (2008): 349–368.

28 *Chronica* 2017, XXIII, fn. 65.

29 *Latopis nowogrodzki pierwszy starszej redakcji. Unikатовый збытек пісьменництва староруського і його польський переклад*, (eds.) IVAN PETROV, ZOFIA A. BRZOZOWSKA (Łódź: Uniwersytet Łódzki, 2019) (=Series Ceranea, vol. 3).

form), but also, for comparison, the photocopy from the manuscript with edited text as well as a comparison of the old Rus' text with the Polish translation. Such a publication is of enormous assistance to those teaching palaeography. Zofia Brzozowska has also edited (with a translation) *The Word of Wisdom*, a work assigned to Kirill of Turov³⁰ and *Praise of the Grand Princess of Vladimir, Maria*³¹. In 2014 she also published a book about Saint Olga and added a selection of sources to the biography of the princess³². At this point, three excellent Polish translations should also be mentioned: of Hustyn'skiy Letopis³³, *Khozhdenie igumena Danila*³⁴ and The Galician-Volhynian Chronicle³⁵. There has also been a translation of *The Tale of Igor's Campaign*³⁶ which is partially a reprint of August Bielowski's and partially a modern translation (in prose). I mentioned some analyses of historiographic monuments of medieval Rus'. In Polish historiography, besides a paleography textbook³⁷, a synthesis of Rus' literature³⁸ and onomastic

30 ZOFIA BRZOZOWSKA, "Staroruskie słowo o mądrości przypisywane Cyrylowi z Turowa (edycja i przekład)", *Slavia Antiqua. Rocznik poświęcony starożytnościom słowiańskim* 56 (2015): 101-108 [open access: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sla/article/view/9905/17163>].

31 This monument has not survived, and we have only a reconstruction of the text by Priselkov. See: ZOFIA BRZOZOWSKA, "Pochwała wielkiej księżnej włodzimierskiej Marii. Edycja i przekład nieznanego zabytku literatury staroruskiej", *Slavia Antiqua. Rocznik poświęcony starożytnościom słowiańskim* 54 (2013): 307-320 [open access: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sla/article/view/12487/12320>]

32 ZOFIA BRZOZOWSKA, *Święta księżna kijowska Olga. Wybór tekstów źródłowych* (Łódź: Uniwersytet Łódzki, 2014).

33 HENRYK SUSZKO, *Latopis Hustyński. Opracowanie, przekład i komentarze* (Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2003) (*Slavica Wratislaviensia* 124).

34 *Ihumena Daniela z ziemi ruskiej pielgrzymka do Ziemi Świętej = "Chożenie" igumena Daniila: relacja z początku XI [i. e. XII] wieku*, trans. KRZYSZTOFA PIETKIEWICZA, (eds.) JOANNA GRZEMBOWSKA, KRZYSZTOF PIETKIEWICZ (Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2003).

35 *Kronika Halicko-Wołyńska (z XIII wieku)*, (ed.) EDWARD GORANIN (Oborniki Śląskie: Studio Graphito, 2020).

36 *Słowo o wyprawie Igora*, trans. ANDRZEJ SARWA (Sandomierz: Wydawnictwo Armoryka, 2008).

37 KRZYSZTOF PIETKIEWICZ, *Paleografia ruska* (Warszawa: DiG, 2015).

38 URSZULA WÓJCICKA, *Literatura staroruska z elementami historii i kultury dawnej Rusi* (Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2010).

studies³⁹ and dictionaries or glosses⁴⁰, we can find studies referring to such sources as *The Tale of Bygone Years* (events between 1095–1097)⁴¹, the so-called *Latopis Polocki* reconstructed from the *Russian History* of Vasily Tatishchev (1686–1750)⁴², *Lavryshev Evangelion*⁴³ and the Egbert Psalter (also known as the Gertrude Psalter or Trier Psalter)⁴⁴. We must not forget articles concerning the perception of Rus' in medieval Polish chronicles⁴⁵. There are also interesting studies in the Polish literature

-
- 39 BARBARA PERCZYŃSKA, “Staroruskie i cerkiewno-słowiańskie formy imion w najstarszych ruskich zabytkach hagiograficznych”, in *Językoznawstwo historyczne i typologiczne. W 100-lecie urodzin profesora Tadeusza Milewskiego*, (eds.) LESZEK BEDNARCZUK, WOJCIECH SMOCZYŃSKI, MARIA WOJTYŁA-ŚWIERZOWSKA (Kraków: PAU, 2008), 549–559.
- 40 ARLETA SZULC, “Skorynowskie glosy wobec słownictwa staro-cerkiewno-słowiańskiego Psalterza synajskiego i cerkiewno-słowiańskich psalterzy redakcji ruskiej”, *Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Studia Slavica* 6 (351) (2001): 163–177.
- 41 JAN POWIERSKI, “Analiza przekazów Powieści wriemiennych let z lat 6603-6604 a rekonstrukcja wydarzeń na Rusi od 1095 do wiosny 1097 roku”, in *Komturzy, rajcy, żupani*, (ed.) BŁAŻEJ ŚLIWIŃSKI (Mapbork: Muzeum Zamkowe w Malborku, 2005), 223–269. (*Studia z Dziejów Średniowiecza*. Nr 11)
- 42 ADRIAN JUSUPOVIĆ, “Tak zwany „Latopis Połocki” w przekazie Wasilija Tatiščeva. Rola Drohiczyna w kontaktach polsko-ruskich drugiej połowy XII wieku”, *Studia Źródłoznawcze* 45 (2007): 15–32.
- 43 RAFAŁ JAWORSKI, “Ewangeliarze ruskie jako księgi wpisów. Próba zarysowania problemu na przykładzie “Ewangeliarza Ławryszewskiego””, in *Polska kancelaria królewska czasów nowożytnych: między władzą a społeczeństwem. Materiały konferencji naukowej, Kraków 14 kwietnia 2004.*, Part. 2, (eds.) WALDEMAR CHORĄŻYCZEWSKI, WOJCIECH KRAWCZUK (Kraków: Towarzystwo Wydawnicze “Historia Iagellonica”, 2006), 87–98.
- 44 From the perspective of literary criticism: TERESA MICHAŁOWSKA, *Ego Gertruda. Studium historycznoliterackie* (Warszawa: PWN, 2001). From the perspective of art history: MAŁGORZATA SMORAĞ-RÓŻYCKA, *Bizantyńsko-ruskie miniatury Kodeksu Gertrudy: o kontekstach ideowych i artystycznych sztuki Rusi Kijowskiej XI wieku* (Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2003).
- 45 JAKUB SKOMIAŁ, “Polscy kronikarze wieków średnich o Rusi i Rusinach”, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Section G. Ius* 59 (2012): 81–93; MAGADELNA SZYMAŃSKA, “Opinia o Rusi do czasu włączenia do Polski Rusi Halickiej (1387)”, w ‘Kronice’ Jana Długosza”, *Kuźnia Młodych Historyków* 1 (2004): 41–57.

concerning such issues as icons⁴⁶, architecture⁴⁷, Rus' artefacts⁴⁸, numismatics⁴⁹ and sphragistics⁵⁰.

-
- 46 JUSTYNA KROCZAK, "Estetyka staroruskiej ikony okresu przedmongolskiego", *Teologia i Człowiek: półrocznik Wydział Teologicznego* 43 (2018): 155–168. DOI: 10.12775/TiCz.2018.032 (This covers the period from the 11th to the 13th century; the author discusses the following questions: what was the number of icons in use at the time; who were their authors; to what degree did Byzantium influence the domestic tradition, what was the icons' social function and, ultimately, what was their aesthetic function understood in the neo-Platonic sense?): MIROŚLAW PIOTR KRUK, *Zachodnioruskie ikony Matki Boskiej z Dzieciątkiem w wieku XV i XVI* (Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 2000).
- 47 Concerning Christian sacral architecture of Halych and Volyn Rus': DOMINIK CHUDZIK, *Chrześcijańska architektura sakralna Rusi Halickiej i Wołyńskiej (do końca panowania Daniela Romanowicza)* (Rzeszów: MITEL, 2014).
- 48 MARCIN WOŁOSZYŃ, "Bizantyjskie i ruskie zabytki o charakterze sakralnym z Polski - wybrane przykłady", in *Człowiek, sacrum, środowisko. Miejsca kultu we wczesnym średniowieczu*, (ed.) SŁAWOMIRA MOŹDZIOCHA (Wrocław: Werk, IAE PAN. Oddz., 2000), 243–255; *Sacralia Ruthenica: early Ruthenian and related metal and stone items in the National Museum in Cracow and the National Museum in Warsaw*, (eds.) MIROŚLAW PIOTR KRUK, ALEKSANDRA SULIKOWSKA-GĄSKA, MARCIN WOŁOSZYŃ (Warsaw: State Archeological Museum, 2006); PIOTR STRZYŻ, "Ruskie buławy "gwiazdzone" z terenu Małopolskis", in *Sztuka wojenna na pograniczu polsko-rusko-słowackim w średniowieczu. Materiały z konferencji*, (eds.) JAN MACHNIK, WIESŁAW BANACH, PIOTR N. KOTOWICZ (Kraków-Sanok: Polska Akademia Umiejętności, Muzeum Historyczne, 2005), 107–114 (*Acta Militaria Mediaevalia* 1). EWELINA SIEMIANOWSKA, "Wczesnośredniowieczne grzechotki i pisanki w strefie przebiegu szlaku lądowego z Rusi na Pomorze", in *Kultura materialna średniowiecza w Polsce. Materiały ze studenckiej konferencji naukowej, Toruń, 24–25 kwietnia 2008 roku*, (eds.) PAWEŁ KUCYPER, SŁAWOMIR WADYŁA (Toruń: UMK, 2008), 67–84. ANETA GOŁĘBIEWSKA-TOBIASZ has written a very interesting article about the reception of representations of selected artefacts of Rus' origin in the Polovtsian stele's art: "Recepcja przedstawięń wybranych artefaktów. pochodzenia ruskiego w połowieckiej sztuce stel", in *Polska, Ruśi Węgry: X – XIV w.*, (eds.) DARIUSZ DĄBROWSKI, ADRIAN JUSUPOVIĆ, TERESA MARESZ (Kraków: AVALON, 2018), 239–256 (= *Monografie Pracowni Badań nad Dziejami Rusi UKW*, t. 5).
- 49 ELŻBIETA KOWALCZYK, "Momenty geograficzne państwa Bolesława Chrobrego: na styku historii i archeologii", *Kwartalnik Historyczny* 107, no. 2 (2000): 41–76; EDMUND KOPICKI, "Monety Ziemi Ruskiej 1353-1408", *Biuletyn Numizmatyczny* 3 (161) (2003): 161–184. JACEK ADAMCZYK has written an excellent study of commodity money in Central and Eastern Europe: *Płacidta w Europie Środkowej i Wschodniej w średniowieczu: formy, funkcjonowanie, ewolucja* (Warszawa: Neriton, Instytut Historii PAN, 2004).
- 50 IWONA FLORKIEWICZ, ADRIAN JUSUPOVIĆ, ALEKSANDR MUSIN have written on the small "Drohiczyn-type" lead seals: *The Sphinx of Slavic Sigillography – small lead seals of "Drohiczyn type" from Czeremo. Material evidence* (Kraków – Leipzig – Rzeszów – Saint Petersburg – Warszawa: Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa, Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Instytut historii material'no'j kultury Rossijskoj akademii nauk, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, 2020). (FRÜHZEIT OSTMITTELEUPAS, Band 6, Teil 2); *The Sphinx of Slavic Sigillography – small lead seals of "Drohiczyn type" from Czeremo in their East European Context*, (eds.) ALEKSANDR MUSIN, MARCIN WOŁOSZYŃ (Kraków – Leipzig – Rzeszów – Saint Petersburg – Warszawa: Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa, Instytut

GENEALOGY, PROSOPOGRAPHY AND TERMINOLOGY.

In Poland we find few researchers working in the genealogy, prosopography and terminology fields. The most internationally recognised researcher is Dariusz Dąbrowski, who has published a great number of articles, three books and one biography (on Daniel Romanovich)⁵¹ He is also the author of a book of a prosopographic nature⁵². A dictionary of Rus'ian and Russian rulers has been published in Piotrków Trybunalski.⁵³ Papers on the Rurikovich dynasty and its relationship with the Piasts have been contributed by Jan Tęgowski⁵⁴, Jan Piotr Sobolewski⁵⁵, Grzegorz Rostkowski⁵⁶ and Ewa Madejczyk⁵⁷.

Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Institut istorii material'noj kul'tury Rossijskoj akademii nauk, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, 2020) (FRÜHZEIT OSTMITTELEUROPA, Band 6, Teil 1) - herein literature.

- 51 For literature and a full bibliography see, DARIUSZ DĄBROWSKI, *Rodowód Romanowiczów, książąt halicko-wotyńskich* (Poznań – Wrocław: Wydawnictwo Historyczne, 2002) (= *Biblioteka Genealogiczna*, vol. 6); DARIUSZ DĄBROWSKI, *Genealogia Mścistawowiczów. Pierwsze pokolenia (do początku XIV wieku)* (Kraków: AVALON, 2008). (Russian version: DARIUSZ DĄBROWSKI, *Genealogiia Mstislavichei: Pervye pokoleniia (do nachala XIV v.)*, translation and introduction to the Russian edition KONSTANTIN ERUSALIMSKOGO, OKSANA OSTAPCHUK (Saint Petersburg, 2015) (= *Studiorum Slavicorum Orbis*, vol. X); DARIUSZ DĄBROWSKI, *Daniel Romanowicz król Rusi (ok. 1201–1264). Biografia polityczna* (Cracow: AVALON, 2012) (= *Monografie Pracowni Badań nad Dziejami Rusi UKW*, vol. I). Here, it is worth highlighting that KRZYSZTOF KWIATKOWSKI has published an article about Daniel Romanovich's coronation (*Przeciw Batu-chanowi czy Mendogowi – okoliczności, wymowa i znaczenie polityczne koronacji Daniela Romanowicza Halickiego na króla Rusi w 1253/1254 roku*, *Klio* 5 (2004): 37–61).
- 52 DARIUSZ DĄBROWSKI, *Król Rusi Daniel Romanowicz. O ruskiej rodzinie książęcej, społeczeństwie i kulturze w XIII w.* (Kraków: AVALON, 2016) (= *Monografie Pracowni Badań nad Dziejami Rusi UKW*, vol. IV).
- 53 BOGUSŁAW MUCHA, *Słownik władców ruskich i rosyjskich* (Piotrków Trybunalski: Naukowe Wydaw. Piotrkowskie, 2001).
- 54 JAN TĘGOWSKI, "Kontakty rodzinne dynastów polskich i ruskich w średniowieczu", in *Między sobą. Szkice historyczne polsko-ukraińskie*, (eds.) TERESA HRYNCZEWSJA-HENNEL, NATALIA JAKOVENKO (Lublin: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2000).
- 55 JAN P. SOBOLEWSKI, "Wasyłko Jaropetkowicz i Izjasław Jarostawowicz, dwaj książęta drohiccy z drugiej połowy XII wieku", in *Inter orientem et occidentem. Studia z dziejów Europy środkowowschodniej ofiarowane Profesorowi Janowi Tyszkiewiczowi w czterdziestolecie pracy naukowej*, (ed.) NAUK. T. WASILEWSKI (Warszawa: DiG, 2002), 77-88.
- 56 GRZEGORZ ROSTKOWSKI, "Czy księżniczka ruska Wsiewłodówna miała być żoną Konstantyna Dukasa?", in *Świat pogranicza*, (eds.) MIROSŁAW NAGIELSKI, ANDRZEJ RACHUBA, SŁAWOMIR GÓRZYŃSKI (Warszawa: DiG, 2003), 67–76.
- 57 EWA MADEJCZYK, "Związki rodzinne Piastów i Rurykowiczów do końca XIII wieku", *Przegląd Humanistyczny* 48, no. 1 (2004): 95–104.

In addition to Dariusz Dąbrowski's aforementioned book about the Rus'ian princely family, we also have two books which concentrate on prosopography. The first is a study by Adrian Jusupović about Galician Volhynian elites (in the introduction the reader also will find a study of terminology referring to 13th-century Rus'ian offices in the Galician and Volhynian lands)⁵⁸, and the second, by Vitaliy Nagirnyy⁵⁹, is about Kievan "officials" (this book is, in many aspects, similar to Uwe Halbach's book⁶⁰). Paweł Żmudzki's book⁶¹ and articles⁶² discuss many aspects of the place of the ruler and warriors in medieval Poland and Rus'. Mariusz Bartnicki has also authored studies referring to prosopography⁶³. In Polish historiography we can also find articles about the participation

-
- 58 ADRIAN JUSUPOVIĆ is also the author of the following article: *Elity ziemi halickiej i wołyńskiej w czasach Romanowiczów (1205–1269): studium prozopograficzne* (Kraków: Avalon, 2013) (= *Monografie Pracowni Badań nad Dziejami Rusi Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy*, vol. II) – herein bibliography and literature. See also, ADRIAN JUSUPOVIĆ, "The Hungarian Faction in Galician Rus' in the First Half of the 13th Century", in *Hungary and Hungarians in Central and East European Narrative Sources (10th–17th Centuries)*, (eds.) DÁNIEL BAGI, GÁBOR BARABÁS, MÁRTA FONT, ENDRE SASHALMI (Pécs: University of Pécs, 2019), 61–76; ADRIAN JUSUPOVIĆ, "Basqaqs in Rus': Social Strategy of Power", in *Mongols and Central-Eastern Europe: Political, Economic, and Cultural Relations*, (eds.) ALEXANDER V. MAIOROV, ROMAN HAUTALA (Routledge, 2021), 235–248 (with terminology aspects). DOI: 10.4324/9780367809959-16
- 59 VITALIY NAGIRNYIY, *Urządnicy ziemi kijowskiej od drugiej połowy XI do pierwszej połowy XIII wieku: studium prozopograficzne* (Kraków: Towarzystwo Wydawnicze "Historia Iagellonica", 2021). (herein bibliography and literature).
- 60 UWE HALBACH, *Der russische Fürstenhof vor dem 16. Jahrhundert: eine vergleichende Untersuchung zur politischen Lexikologie und Verfassungsgeschichte der Alten Ruß* (Stuttgart: Franz Steiner Verlag Wiesbaden, 1985). (Quellen und Studien zur Geschichte des Östlichen Europa, Bd. 23).
- 61 PAWEŁ ŻMUDZKI, *Władca i wojownicy: narracje o wodzach, drużynie i wojnach w najdawniejszej historiografii Polski i Rusi* (Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2009) (Monografie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Seria Humanistyczna)
- 62 E.g., PAWEŁ ŻMUDZKI, "Najemnicy na Rusi i w krajach sąsiednich w X–XII w.", *Kwartalnik Historyczny* 111, no. 4 (2004): 5–28; WOJCIECH BROJER, "Polska - Ruś w XI–XII wieku. Granica misyjności", in *Granica wschodnia cywilizacji zachodniej w średniowieczu*, (ed.) ZBIGNIEW DALEWSKI (Warszawa: IH PAN, 2014), 297–373.
- 63 MARIUSZ BARTNICKI, "Elita polityczna księstwa halicko-włodzimierskiego w XIII w.", *Ruthenica* 5 (2006): 106–116; MARIUSZ BARTNICKI, *Władca i poddani w historiografii ruskiej XI–XIII wieku* (Lublin: UMCS, 2015). Bartnicki has also written about the enthronement of Rus' rulers in the 12th century: MARIUSZ BARTNICKI, "Ceremoniał powoływania władców Rusi w XII wieku na przykładzie intronizacji książąt Igora Światostawowicza i Izjastawa Mścistawowicza w 1146 roku", *Res Historica* 36 (2013): 73–85.

of Polish and Rus'ian knights in the rule and colonisation of Red Ruthenia⁶⁴ and about conditions of peasant economic activity in this territory⁶⁵. In addition to the book already mentioned by Dariusz Dąbrowski, Adrian Jusupović and Vitaliy Nagirnyy⁶⁶ there is interesting work on terminology. Piotr Boroń mooted a problem to do with the titularity of *kniaz'* (prince), king, tsar and other titles of rulers of Slavs⁶⁷. Finally, I would like to mention an article which treats early Slavonic prosopography and the social structure of power. The preamble to the Rus'ian – Byzantine treaty, which was concluded around 944, contains dozens of anthroponyms – the names of members of the Kyivian elite, their envoys as well as merchants. Several of them can be identified as Slavonic. The author has attempted to answer the question of the identity of these Slavs and their status within the “decision-making collective” of the early Rus'ian state. He has compared the information contained in the treaty with material from other Rus'ian and Byzantine sources. Additionally, the author compared the system of governance in the state of the first Rurikids with the model present among the Yotvingians and other medieval Baltic societies which also came under the influence of the Scandinavians⁶⁸.

64 E.g., ROMAN SĘKOWSKI, “Udział rycerstwa śląskiego w rządach i kolonizacji Rusi Czerwonej przez Władysława Opolczyka – problemy genealogiczne i rozeznanie wstępne”, in *Władysław Opolczyk jakiego nie znamy. Próba oceny w sześćsetlecie śmierci*, (ed.) ANNA POBÓG-LENARTOWICZ (Opole: Redakcja Wydawnictw WT UO, 2001), 115–135; JANUSZ KURTYKA, “Enfeoffment and Clientship in the Late Mediaeval Kingdom of Poland: The Case of Red Ruthenia (Rus’)”, *Quaestiones Mediaevi Novae* 5 (2000): 267–278; JERZY SPERKA, “Urzednicy Władysława Opolczyka na Rusi (1372–1378)”, in *Spoleczeństwo Polski sredniowiecznej. Zbiór studiów*, Vol. 10 (Warszawa: DiG, 2004), 83–102; ROMAN SĘKOWSKI, “Strzelowie z Mionowa i Wierzchu – ich dzieje i działalność na Rusi Czerwonej”, *Ziemia Prudnicka* 4 (2004): 169–174; JERZY SPERKA, “Borschnitzowie na Rusi Czerwonej w XIV–XV wieku”, in *Miasta, ludzie, instytucje, znaki. Księga jubileuszowa ofiarowana profesor Bożenie Wyrozumskiej w 75. rocznicę urodzin*, (ed.) ZENONA PIECH (Kraków: Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Instytut Historii UJ, 2008), 247–262.

65 PIOTR GUZOWSKI, “Warunki gospodarowania chłopów w Małopolsce i na Rusi Czerwonej w pierwszej połowie XV w. w świetle dokumentów lokacyjnych”, *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych* 66 (2006): 7–24.

66 See the bibliography in their books.

67 PIOTR BOROŃ, *Kniaziowie, królowie, carowie... Tytuły i nazwy władców słowiańskich we wczesnym średniowieczu* (Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2010).

68 ARKADIUSZ SIWKO, “A Commonwealth of Interest in the Rus'ian – Byzantine Treaty (ca. 944)”, *Studia Ceranea: Journal of the Waldemar Ceran Research Centre for the History and Culture of the Mediterranean Area and South-East Europe* 10 (2021) [to be published in November].

TOPOMASTICS AND HISTORICAL GEOGRAPHY

The main topics studied by Polish researchers relate to the Polish-Rus'ian borderland. There are studies on toponyms and hydronyms of the frontier territories (otherwise described as borderlands)⁶⁹ and identification of toponyms in regions⁷⁰. The problem of the Polish Rus' "borderland/frontier" has been discussed by Polish authors including e.g., Andrzej Janeczek, Janusz Kurtyka, Marcin Wołoszyn, Jerzy Nalepa, Jerzy Rajman and Elżbieta Kowalczyk-Heyman⁷¹. Most of them have focused on the history of settlement. Grzegorz Myśliwski⁷² has written about territorial problems in the Polish-Rus' relationship in the 13th century. It should be stressed that the Polish literature merely raises the problem: in the case of the Polish-Rus' borderland (10th century – 1340) we still do not have any synthesis. Some of the authors concentrate on settlement problems, settling a new and old city⁷³, the development

- 69 JERZY NALEPA, "Pogranicze polsko-ruskie do połowy wieku XIV a archaiczne hydronimy i toponimy. Weryfikacja "weryfikacji"", *Slavia Antiqua* 41 (2000): 27-47; WŁADYSŁAW MAKARSKI, "Rola mikrotoponimii i hydronimii w badaniach osadniczych (na przykładzie materiałów z pogranicza polsko-ruskiego)", in *Mikrotoponimia na pograniczach językowo-kulturowych: Materiały z XVII Konferencji Podlaskiej*, (eds.) MICHAŁ ŁESIÓW, MAREK OLEJNIK (Lublin: UMCS, 2005), 115-124; WŁADYSŁAW MAKARSKI, "Z toponimii pogranicza polsko-ruskiego: Bełwin", in *Język i kultura na pograniczu polsko-ukraińsko-białoruskim*, (ed.) FELIKS CZYŻEWSKI (Lublin: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2001), 115-127 (Seria Wydawnicza Lubelskiego Konwersatorium "Pogranicze", Vol. 3).
- 70 ANNA CZAPLA, *Nazwy miejscowości historycznej ziemi lwowskiej* (Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2011).
- 71 E.g., ANDRZEJ JANECEK, "Frontiers and Borderlands in Medieval Europe: Introductory Remarks", *Quaestiones Mediaevi Novae* 16 (2011): 5-14; ANDRZEJ JANECEK, "Towns on the Frontier - The Frontier in Towns. Multiethnic Urban Communities in Red Ruthenia in Late Middle Ages", *Quaestiones Mediaevi Novae* 16 (2011): 235-264; HENRYK SAMSONOWICZ, "Granice - bariery czy miejsca spotkań z „innymi?\"", in *Fines testis temporum. Studia ofiarowane Profesor Elżbiecie Kowalczyk-Heyman w pięćdziesięciolecie pracy naukowej*, (eds.) MICHAŁ DZIK, GRZEGORZ ŚNIEŻKO (Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski, 2017), 39-46; JERZY RAJMAN, "'In confinio terrae". Definicje i metodologiczne aspekty badań nad średniowiecznym pograniczem", *Kwartalnik Historyczny* 109, no. 1 (2002), 79-96.
- 72 KAZIMIERZ MYŚLIŃSKI, "Problemy terytorialne w stosunkach między Polską i księstwem halicko-wołyńskim w XIII w.", in *Nihil superfluum esse. Studia z dziejów średniowiecza ofiarowane profesorowi Jadwidze Krzyżaniakowej*, (eds.) JERZY STRZELCZYK, JÓZEF DOBOSZA (Poznań: Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2000), 229-236.
- 73 Andrzej Janeczek has analysed how many times Przemyśl was located. ANDRZEJ JANECEK, "Ile razy Przemyśl lokowano? Z zagadnień formowania gminy miejskiej na Rusi Halickiej w XIII-XIV wieku", in *Inter Orientem et Occidentem. Studia z dziejów Europy Środkowo-Wschodniej ofiarowane profesorowi Janowi Tyszkiewiczowi w czterdziestolecie pracy naukowej*, (ed.) TADEUSZ WASILEWSKI (Warszawa: DiG, 2002), 103-115.

of Magdeburg rights⁷⁴ and Vlach law⁷⁵ in and on the division of land in Rus'⁷⁶ (especially Red Ruthenia)⁷⁷. Janusz Szyszka has written about legal problems in Galician Rus' up to the year 1569⁷⁸. Oleksandr Baran's works are also valuable⁷⁹. He has mooted a problem of the inhabitants of the borough and town centres within the administration system of the Principality of Galicia-Volhynia and their position within the social structure of this state.

In this text I have only hinted at works on archaeology⁸⁰. The reader will find an almost complete bibliography of archaeology in the aforementioned work by Michał Dzik and those edited by Marcin Wołoszyn. Michał Dzik is another excellent researcher. He has produced a book about changes in funeral customs between the Bug and upper Narew river⁸¹. Herein the reader will find a lot of works which moot the problems of borderland, funeral customs, historical geography, migration and settlement in Poland and Rus'⁸².

74 ROMAN MOHYTYCZ, "Prawo niemieckie a formowanie dzielnic miast o kształtach regularnych na ziemiach ruskich w XIII–XIV wieku", in *Procesy lokacyjne miast w Europie Środkowo-Wschodniej: Materiały z konferencji międzynarodowej w Łądku Zdroju, 28–29 października 2002 roku*, (eds.) CEZARY BUŚKO, MATEUSZ GOLIŃSKI, BARBARA KRUKIEWICZ (Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 2006), 257–278.

75 GRZEGORZ JAWOR, *Osady prawa wołoskiego i ich mieszkańcy na Rusi Czerwonej w późnym średniowieczu* (Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2000).

76 JANUSZ SZYSZKA, "Kształtowanie się podziałów terytorialnych Rusi Czerwonej na przykładzie ziemi lwowskiej", *Średniowiecze Polskie i Powszechnie* 7 (2011): 120–140.

77 ANDRZEJ JANECEK, "New Authority, New Property, New Nobility. The Foundation of Noble Estates in Red Ruthenia During the Fourteenth and Fifteenth Centuries", *Quaestiones Mediaevali Aevi Novae* 7 (2002): 77–125.

78 JANUSZ SZYSZKA, "Problemy ustrojowe i prawne na Rusi Halickiej w granicach Królestwa Polskiego do 1569 roku", *Czasopismo Prawno-Historyczne* 66, no. 1 (2014): 417–437. DOI: 10.14746/cph.2014.46.1.23

79 E.g., OLEKSANDR BARAN, "Mieszkańcy ośrodków grodowo-miejskich Rusi Halicko-Wołyńskiej: problemy prawne, ustrojowe, związki z zarządzeniem terytorialnym", *Res Historica* 36 (2013): 87–101.

80 There are many archaeologists writing about Rus', borderland, settlements, cities etc. E.g., Tomasz Dzieńkowski, Andrzej Buko, Joanna Kalaga and Aneta Gołębiowska-Tobiasz.

81 MICHAŁ DZIK, *Przemiany zwyczajów pogrzebowych w międzyrzeczu Bugu i Górnej Narwi (XI–XV w.)*, vol. I–II (Rzeszów: Fundacja Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego, Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, Muzeum Podlaskie w Białymstoku, 2015).

82 See also: JOANNA KALAGA, *Ciałopalny obrządek pogrzebowy w międzyrzeczu Liwca, Bugu i Krzny we wczesnym średniowieczu* (Warszawa: Instytut Archeologii UW, 2006).; MAREK FLOREK, *Obrządek pogrzebowy w międzyrzeczu Wieprza i Bugu we wczesnym średniowieczu*, in *Pogranicze polsko-ruskie we wczesnym średniowieczu na Lubelszczyźnie*, (ed.) EWA BANASIEWICZ-SZYKUŁA (Lublin: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, 2009), 53–72;

FOREIGN POLICY, CROSS-SECTIONAL AND COLLECTIVE WORKS

In the Polish literature we can find studies relating to the early medieval period in Rus' with semantic and terminology analyses⁸³. There is also a huge literature about borderland issues⁸⁴. Aleksander Paroń has written about the Pechenegs, but this topic is closely related to Rus'⁸⁵. Jolanta Kazimierczyk has written about universalism in Rus' culture⁸⁶. In 2018 and 2019, two books on the Polish campaign on Rus' in 1018 were published⁸⁷. Agnieszka Teterych-Puzio has written about two battles (under Mozgawa [1195] and Zawichost [1205])⁸⁸. This book does not contain any Russian or Ukrainian literature. We should not

MICHAŁ DZIK, "Cmentarzyska i migracje. Osadnictwo w północnej części pogranicza polsko-ruskiego w XI–XII wieku w świetle materiałów ze stanowisk sepulkralnych", in *Pogranicza w polskich badaniach mediewistycznych, Materiały V Kongresu Mediewistów Polskich*, vol. 3, (eds.) ANDRZEJ JANECEK, MICHAŁ PARCZEWSKI, MICHAŁ DZIK (Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski, 2019), 79–123.

- 83 LECH LECIEJEWICZ, "O kontaktach Słowian nadbałtyckich z północną Rusią we wczesnym średniowieczu", in *Viae historicae. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Lechowi A. Tyszkiewiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, (eds.) MATEUSZ GOLIŃSKI, STANISŁAW ROSIK (Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2001), 208–214; MICHAŁ PARCZEWSKI, *Problem Łędzian a kształtowanie się polsko-ruskiej rubieży etnicznej*, in *Civitas Schinesghe cum pertinentiis*, (ed.) WOJCIECHA CHUDZIAKA (Toruń: UMK, 2003), 151–165.
- 84 A series of studies edited by MARCIN WOŁOSZYN have been published relating to the borderland and the place of Cherven towns in historiography: *Frühzeit Ostmitteleuropas*, vol. 1–6. See also, MARIUSZ BARTNICKI, "Problemy polityczne i militarne pogranicza polsko-ruskiego w ostatniej ćwierci XII wieku", in *Na pograniczu kultur, języków i tradycji. Prace ofiarowane Profesorowi Doktorowi Ryszardowi Szczygłowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, (eds.) MAREK MĄDZIK, ADAM WITUSIK (Lublin: UMCS, 2004), 29–39; JANUSZ PISUŁA, "Średniowieczne osadnictwo na pograniczu polsko-ruskim", in *Trzciana. Zarys dziejów wsi*, (eds.) ZOFIA DZIEDZIC, ZBIGNIEW LIS, JANUSZ PISUŁA (Trzciana: Towarzystwo Przyjaciół Trzciany, Urząd Gminy w Świlczy, Gminne Centrum Kultury w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, 2007), 55–64.
- 85 ALEKSANDER PAROŃ, *The Pechenegs: Nomads in the Political and Cultural Landscape of Medieval Europe* (Leiden-Boston: Brill, 2021) (herein bibliography of Aleksander Paroń's works). DOI: 10.1163/9789004441095
- 86 JOLANTA KAZIMIERCZYK, *Zrozumieć Rosję: uniwersalizm w kulturze Rusi od IX do XVI wieku* (Kraków: AVALON, 2008).
- 87 ARTUR FORYT, *Wyprawa Chrobrego na Kijów 1018* (Zabrze-Tarnowskie Góry-Połomia: Wydawnictwo INFORTeditions, 2018) (Poła Bitew, nr 54); ROBERT F. BARKOWSKI, *Kijów 1018* (Warszawa: Bellona, 2019). These books have limited substantive value.
- 88 AGNIESZKA TETERYCH-PUZIO, *Dwie bitwy. Mozgawa 13 IX 1195 – Zawichost 19 VI 1205* (Połomia-Zabrze-Tarnowskie Góry: INFORTeditions, 2020).

neglect to mention a small article relating to the Jaroslavs' battle⁸⁹ and the campaigns of the Romanovichi against Poland in 1243-1244⁹⁰ and an excellent work on the history and culture of Novgorod the Great⁹¹. Two books published within a short time of each other refer to the foreign policy of Galician-Volhynian Rus' in the 13th century⁹². There are also some comparative articles about the place of Rus' in the medieval world⁹³ and the presence of Rus' in Europe⁹⁴. We have a huge number of articles on Western Rus' up to the reign of Boleslaw-Yuri II of Masovia⁹⁵

-
- 89 ARTUR BOŻYNIAK, "Bitwa pod Jarostawiem i zjednoczenie Rusi Halicko-Wołyńskiej", *Prace Historyczno-Archiwlane* 14 (2004): 5-14.
- 90 JAN GAWRON, "Najazdy książąt halicko-włodzimierskich na ziemię lubelską w latach 1243-1244 w świetle średniowiecznych źródeł narracyjnych", *Koło Historii. Materiały Koła Naukowego Historyków Studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej* 17 (2015): 53-61.
- 91 ZOFIA BRZOWSKA, *Nowogród Wielki. Historyczno-kulturowy przewodnik po średniowiecznej republice* (Łódź: Uniwersytet Łódzki, 2019).
- 92 MARIUSZ BARTNICKI, *Polityka zagraniczna księcia Daniela Halickiego w latach 1217-1264* (Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2005). The work of Witalij Nagirnyj is definitely better than this (*Polityka zagraniczna księstw ziem halickiej i wołyńskiej w latach 1198 (1199)-1264* (Cracow: Polska Akademia Umiejętności, 2011) (= *Prace Komisji Wschodnioeuropejskiej PAU*, vol. XII).
- 93 E.g., MARCIN WOŁOSZYN, "Europa Środkowo-Wschodnia a cywilizacja bizantyńsko-ruska w X-XIII w. Próba interpretacji źródeł archeologicznych", *Prace Komisji Środkowoeuropejskiej* 14 (2006): 7-48.
- 94 WŁADYSŁAW DUCZKO, *Ruś Wikingów : historia obecności Skandynawów we wczesnośredniowiecznej Europie Wschodniej*, trans. NATALIA KREZMAR (Warszawa: "Trio", 2006); MARCIN WOŁOSZYN, "Ze studiów nad obecnością ruską i skandynawską na ziemiach polskich w X-XII wieku", in *Świat Słowian wczesnego średniowiecza*, (eds.) MAREK DWORACZYK, ANNA B. KOWALSKA, SŁAWOMIR MOŹDZIOCH, MARIAN RĘBKOWSKI (Szczecin-Wrocław: IAiE PAN, 2006), 595-613; ANDRZEJ GRZEGORCZYK, "Obecność warego-ruska na Mazowszu w świetle źródeł archeologicznych", in *Materiały z II Łódzkiej Wiosny Młodych Historyków, 20-22 III 2009*, (eds.) ZOFIA BRZOWSKA, JAROSŁAW PIĄTEK (Łódź: Uniwersytet Łódzki, 2009); KAROL KOLLINGER, "Lutomierscy Waregowie a stosunki polsko-ruskie i sytuacja Waregów na Rusi w początkach XI wieku", in *Obcy. Funeralia Lednickie Spotkanie 14*, (eds.) WOJCIECH DZIEDUSZYCKI, JACEK WRZESIŃSKI (Poznań: Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich Oddział, 2012), 321-331; JAN KOŹBIAŁ, *Wokół jednej Europy. Niemcy, Polska, Ruś w perspektywie Europy Środkowo-Wschodniej* (Warszawa: Bel Studio, 2012); JAN TĘGOWSKI, "Ruskie i węgierskie przyczyny upadku władzy Bolesława Szczodrego w Polsce", in *Polska, Ruś i Węgry: X-XIV w.*, (eds.) DARIUSZ DĄBROWSKI, ADRIAN JUSUPOVIĆ, TERESA MARESZ (Kraków: AVALON, 2018), 39-58. (= *Monografie Pracowni Badań nad Dziejami Rusi UKW*, t. 5); NORBERT MIKA, *Walka o spadek po Babenbergach 1246-1278* (Racibórz: Wydawnictwo i Agencja Informacyjna WAW Grzegorz Wawoczny, 2008).
- 95 JAN TĘGOWSKI, "Okoliczności wstąpienia na tron halicko-wołyński Piasta mazowieckiego Bolesława Trojdenowica (nieznane dokumenty ruskie z XIV wieku)", *Studia Podlaskie* 18 (2010): 313-328. DOI: 10.15290/sp.2009-2010.18.11; ELŻBIETA WÓJCICKA, "Słowo o Bolesławie Jerzym II Trojdenowiczu (1310-1340) – ostatnim Romanowiczu na tronie halicko-włodzimierskim", *Sensus Historiae* 18, no. 1 (2015): 189-199.

(who took over the power of the Principality of Galicia-Volhynia thanks to the support of Wladyslaw the Short) and after his death⁹⁶. There is a small number of collective works (mostly produced after conferences). The most recognised is *Colloquia Russica* (This consists of: Series I, vol. I-X, – for young researchers [mostly students and PhD students]; Series II, vol. I-4) edited by Vitaliy Nagirnyy⁹⁷. Here the reader will find a lot of interesting works not only by researchers from Poland, but also from other countries. I should mention one important joint initiative: the Tadeusz Manteuffel Institute of History, the Polish Academy of Sciences, the Oxford Centre for Byzantine Research with the help of the Polish Young Academy of the Polish Academy of Sciences, the University of Warsaw's Centre for East European Studies and others have established a new series of conferences on 'The Worlds of the Slavs'⁹⁸. (The first conference was held in Warsaw, 30 January – 1 February 2020)⁹⁹. The results of the conference will be published in 2022. The committee organising the conferences consists of a multilingual group of

96 STANISŁAW SZCZUR, "W stronę Rusi Czerwonej", in *Monarchia Piastów*, (ed.) MAREK DERWICH (Warszawa-Wrocław: Horyzont, 2003), 176–179; JACEK FEDUSZKA, "Przyłączenie Rusi Czerwonej do Polski: w XIV wieku (1340–1366). Materiały", *Zamojsko-Wołyńskie Zeszyty Muzealne* 1 (2003): 73–84; DARIUSZ KARCEWSKI, "'Meliorator terre Russiae'. Panowanie Władysława Opolczyka na Rusi (1371–1378)", in *Mikrotoponimia na pograniczach językowo-kulturowych. Materiały z XVII Konferencji Podlaskiej*, (eds.) MICHAŁ ŁESIÓW, MAREK OLEJNIK (Lublin: UMCS, 2005), 261–281; ALEKSANDER ŚWIEŻAWSKI, "Regencja Władysława Opolczyka na Rusi Czerwonej", in *Księżę Władysław Opolczyk fundator klasztoru Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie*, (eds.) MARCELI ANTONIEWICZ, JANUSZ ZBUDNIEWEK (Warszawa: DiG, 2007), 247–290; DARIUSZ KARCEWSKI, "'Meliorator terre Russiae'. Panowanie Władysława Opolczyka na Rusi (1371–1378)", in *Piastowie śląscy w kulturze i europejskich dziejach*, (ed.) ANTONI BARCIAK (Katowice: Societas Scientiis Favendis Silesiae Superioris – Instytut Górnośląski, 2007), 265–272; MARTA ŻUK, "Charakter władzy Władysława Opolczyka na Rusi Halickiej w latach 1372–1378 i 1386–1387. Aspekt numizmatyczno-historiograficzny", *Średniowiecze Polskie i Powszechnie* 4, no. 8 (2012): 139–149.

97 In Polish literature there are a lot of collective works on the history of Rus'. Eg., *Polsko-wschodniosłowiańskie stosunki kulturowe. W dziesiątą rocznicę śmierci profesora Ryszarda Łuznego*, (eds.) DANUTA PIWOWARSKA, EWA KORPAŁA-KIRSZAK (Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 2010); *Dziedzictwo świętego Włodzimierza: zbiór studiów*, (ed.) TADEUSZA STEGNERA (Gdańsk-Sopot: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2016); *Polska, Ruś i Węgry: X–XIV wiek*, (eds.) DARIUSZ DĄBROWSKI, ADRIAN JUSUPOVIĆ, TERESA MARESZ (Kraków: Avalon, 2018) (Monografie Pracowni Badań nad Dziejami Rusi Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, vol. 5); *Polska – Ruś – Ukraina: jedenaście wieków sąsiedztwa*, (eds.) GRZEGORZ GÓRSKI, LESZEK ĆWIKŁA (Toruń: Fundacja Pomierania; Lublin: Katedra Historii Państwa i Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2002).

98 A series of conferences (currently planned to take place both in Warsaw and in Oxford).

99 Conference program: <https://studium.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2020/01/Christian-Russia-in-the-Making.pdf>.

international scholars who are able to keep in touch with researchers in the region covered by the proposed topics but also worldwide¹⁰⁰. The next conference is planned in 2022.

At the end of this subsection, I must warn the reader that when perusing the Polish literature, he may find a strange kind of writing. Some authors are gifted at finding bibliography (actually the bibliography is the only valuable element of the work) but do not have the necessary skills to work with sources¹⁰¹. Their works give the impression of erudition and may even display a graphic determinant of the scientific text, i.e., footnotes (but unfortunately, more often than not, this is as far as it goes).

At the end of this text, I would like to highlight that Zofia Brzozowska, Dariusz Dąbrowski, Michał Dzik, Andrzej Janeczek, Adrian Jusupović, Elżbieta Kowalczykova-Heyman, Michał Parczewski, Krzysztof Pietkiewicz, Jan Tęgowski and some other researchers have published a lot of works. It is problematic to mention them all in such a short overview of the Polish literature concerning medieval Rus'. I encourage the readers to become acquainted with their work in more detail through academia.edu, ORCID or other internet sources, especially as many of them represent more than a single direction within historical auxiliary sciences and employ excellent methodology.

100 The Organising Committee consists of: Dariusz Dąbrowski (coordinator, Warsaw, Poland), Márta Font (coordinator, Pécs, Hungary), Aleksei Gippius (coordinator, Moscow, Russia), Martin Homza (coordinator, Bratislava, Slovakia), Mirela Ivanova (coordinator, Oxford, United Kingdom), Adrian Jusupović (main coordinator, Warsaw, Poland), Vitaliĭ Mikhalovski (coordinator, Kiev, Ukraine), Aleksander Paroń (coordinator, Wrocław, Poland), Alekseĭ Shchavelev (coordinator, Moscow, Russia), Jonathan Shepard (coordinator, Oxford/Cambridge, United Kingdom), Martin Wihoda (coordinator, Brno, Czech Republic), Aleksandra Vukovich (coordinator, Oxford, United Kingdom).

101 Eg., WITOLD CHRZANOWSKI, *Kronika Słowian, Vol.: 3, Ruś Kijowska w czasach pierwszych Rurykowiczów* (Kraków: Egis, 2009), cop.; KRZYSZTOF BENYSKIEWICZ, *Piastowie i Rurykowice. Polsko-ruskie stosunki polityczne od X do połowy XII wieku* (Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski, 2020) (book printed with a negative peer-review by Dariusz Dąbrowski; Adrian Jusupović is planning to publish a review at the end of 2021 in *Kwartalnik Historyczny*). KAROL KOLLINGER's book (*Polityka wschodnia Bolesława Chrobrego (992–1025)*, (Wrocław: Wydawnictwo Chronicon, 2014) is a little better.